

Pauli Kiuru kok ym.

Kirjallinen kysymys katsomoturvallisuuden parantamisesta urheilutapahtumissa porttikieltojärjestelmällä

Eduskunnan puhemiehelle

Viime vuosina huliganismi on lisääntynyt urheilutapahtumissa. Ilmiö on yleistynyt Euroopassa erityisesti jalkapallossa. Valitettavasti kielteiset toimintamallit leviävät pienellä viiveellä myös Suomeen.

Tilanteen vakavuutta lisää tieto siitä, että Ruotsissa järjestäytynyt rikollisuus on ollut mukana tukemassa joidenkin huligaaniryhmien toimintaa.

Suomessa tietyt henkilöt ihannoivat jatkuvia järjestyshäiriöiden aiheuttamista, pyroteknisten tuotteiden tuomista ottelutapahtumiin sekä väkivaltaista käyttäytymistä toisia kannattajaryhmiä kohtaan. Suomalaisessa jalkapallossa suurimman ongelman aiheuttavat yksittäiset henkilöt, jotka häiriköivät 10—20 henkilön ryhmissä. Riski häiriökäyttäytyjien määrän kasvusta ja tehokkaammasta organisoitumisesta on ilmeinen.

Häiriökäyttäytyminen heikentää rauhallisesti pelistä nauttivien katsojien viihtyvyyttä. Pahimmillaan se on heille myös konkreettinen turvallisuusriski, jota ei pitäisi joutua kohtaamaan ollenkaan. Riski koskee myös joukkueita ja ottelutapahtumien henkilökuntaa.

On tiedossa, että osa vanhemmista ei enää tule ottelutapahtumiin lastensa kanssa, koska he haluavat suojata heidät tappeluiden näkemiseltä sekä mahdollisilta loukkaantumisriskeiltä.

Ottelujärjestäjille eli käytännössä seuroille koituu taloudellisia kustannuksia varautumisesta, vahingoista, lipputulomenetyksistä sekä Suomen Palloliiton kurinpitovälikunnan sakoista.

Pelastuslaitoksen ja poliisin antamat määräykset osoitetaan seuroille. Yksittäiset huonosti käyttäytyvät ryhmät eivät näistä sakoista tai määräyksistä piittaa. Heidän motiivinaan on edistää omaa näkyvyyttään ja saada mainetta toisten samanmielisten keskuudessa.

Erottamalla kannattajaryhmiä ottelutapahtumissa toisistaan voidaan vaikuttaa hillitsevästi häiriökäyttäytymiseen. Tapahtumien järjestäjät kaipaavat kuitenkin lisäkeinoja turvallisuuden varmistamiseksi. Jatkuvasti häiriötä aiheuttavien henkilöiden tapahtumiin pääsy olisi pystyttävä estämään. Lainsäädäntömme ei kuitenkaan tällä hetkellä mahdollista sanotun porttikiellon asettamista.

Kirjallinen kysymys KK 673/2022 vp

Nykyisen lainsäädännön avulla tapahtumien järjestäjillä on siten rajalliset mahdollisuudet puuttua ennalta ehkäisevästi häiriöitä aiheuttavien henkilöiden toimintaan. Myös viranomaiset kaipaavat parempia lainsäädännöllisiä keinoja.

Keskustelu on saanut osin erikoisia piirteitä. Häiriköivien henkilöiden kokoontumisvapaudesta, oikeusturvasta sekä perusoikeuskysymyksistä ollaan korostuneen huolestuneita. Sen sijaan suuren, rauhallisesti käyttäytyvän yleisen oikeus nauttia häiriöttömästä ja turvallisesta tilaisuudesta sivuutetaan toissijaisena asiana.

Suomen urheilun eettinen keskus ry (SUEK) tilasi selvityksen tapahtumien järjestäjien mahdollisuudesta kieltää henkilöitä tulemasta tilaisuuksiinsa sopimusoikeudellisin keinoin voimassa olevien lakien perusteella. <https://suek.fi/wp-content/uploads/2022/09/Selvitys-urheilutapahtumien-sopimusperusteisesta-porttikieltojarjestelmasta.pdf>

Selvityksen tekijä Janne Ripatti päätyi tulokseen, ettei nykyinen lainsäädäntö mahdollista häiriöiden poissulkemista tapahtumista. Selvityksen myönteinen johtopäätös oli, että "Porttikieltojärjestelmän toteuttamiselle lainsäädännöllisin keinoin ei kuitenkaan ole olemassa estettä." Kysymys on siis poliittisesta tahdosta ja arvovalinnasta.

Eduskunta on hyväksynyt syksyllä 2021 Euroopan neuvoston yleissopimuksen turvallisuutta, turvatoimia ja palveluita koskevasta yhdenmukaisuudesta lähestymistavasta jalkapallo-otteluissa ja muissa urheilutilaisuuksissa. Sopimus tuli Suomen osalta voimaan 1.3.2022.

Sopimuksen mukaan "Sopimuspuolet ryhtyvät kaikkiin mahdollisiin toimiin vähentääkseen riskiä, että yksilöt tai ryhmät osallistuvat väkivaltaisuuksiin tai yleisen järjestyksen häiriöihin tai järjestävät sellaisia."

Edelleen sopimuksen mukaan "Sopimuspuolet varmistavat kansallisen ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti, että käytössä on tehokkaita ja riskin luonteeseen ja sijaintiin nähden tarkoitukseenmukaisia poissulkemisjärjestelyjä väkivaltaisuuksien tai yleisen järjestyksen häiriöiden ehkäisemiseksi ja estämiseksi."

Kansainvälisessä jalkapallossa isoja otteluja ja turnauksia haettaessa hakemuksissa kysytään kansallisen poissulkevan järjestelmän olemassaolosta. Nykyinen lainsäädäntömme ei siis ole käytännössä riittävä. Suomi tunnetaan erinomaisena urheilutapahtumien järjestäjämaana. Suur tapahtumat tukevat urheilun lisäksi matkailua ja muuta yrittäjyyttä. Lainsäädännön puute voi vaikeuttaa jatkossa tapahtumien saamista ja turvallista järjestämistä.

Toimivan porttikieltojärjestelmän tavoitteena on mahdollistaa tapahtumien järjestäjille yksi lisäkeino, jonka avulla he voisivat tuottaa turvallisempia ottelutapahtumia tulevaisuudessa. Suomen Palloliitto ja Veikkausliiga tukevat porttikieltojärjestelmän mahdollistavan lainsäädännön luomista, ja ne ovat antaneet tukensa järjestelmän nopealle kehittämiselle.

Mikäli yleisötilaisuuksiksi luokiteltavien urheilutapahtumien häiriökäyttäytyminen lisääntyy tulevaisuudessa siinä määrin, että tapahtumia ei ole mahdollista järjestää tavalla, joka ei vaaranna yksilöiden henkilökohtaista vapautta, koskemattomuutta ja turvallisuutta, on kysymys ratkaista-

Kirjallinen kysymys KK 673/2022 vp

vissa ja jopa velvollisuus ratkaista lainsäädännön keinoin. Velvollisuus pohjautuu henkilökoh-
taista turvallisuutta koskevaan perusoikeuteen, jonka perustuslakivaliokunta on tulkinnut tarkoit-
tavan lainsäätäjälle kohdistettua velvollisuutta taata yleinen järjestys ja turvallisuus.

Mallia uudelle lainsäädännölle voisi ottaa voimassa olevasta majoitus- ja ravitsemustoiminnasta
annetusta laista (308/2006), joka antaa ravitsemustoiminnan harjoittajalle suhteellisen laajan
asiakasvalintaoikeuden eli mahdollisuuden valita asiakkaansa huomioiden kuitenkin se, että pe-
ruste pääsyn epäämiselle ei saa olla syrjivä. Lain asiakasvalintaoikeutta koskevan 5 §:n nojalla
majoitus- ja ravitsemustoiminnan harjoittajalla ja liikkeen henkilökunnalla on oikeus evätä asiak-
kaaksi pyrkivältä pääsy liikkeeseen, jos siihen on järjestyksenpidon tai liikkeen toiminta-ajatuk-
sen vuoksi perusteltu syy. Toiminnanharjoittajalla ja liikkeen henkilökunnalla on myös oikeus
tarvittaessa poistaa asiakas liikkeestä, jos hän häiritsee muita asiakkaita tai muutoin aiheuttaa häi-
riötä liikkeessä tai ei täytä liikkeeseen asetettuja asiakkaaksi pääsyn edellytyksiä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitäme asianomaisen
ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

*Onko asiasta vastaavan ministerin mielestä oikein, ettei nykyinen lainsäädäntö mahdollis-
ta toistuvasti häiriköivien henkilöiden pääsyn estämistä porttikieltojärjestelmällä otteluta-
pahtumiin,*

*onko lainsäädäntömme kaikilta osiltaan ajantasaista ottaen huomioon kansainväliset si-
toumuksemme ryhtyä kaikkiin mahdollisiin toimiin väkivaltaisuuksien vähentämiseksi ot-
telutapahtumissa ja perustuslain nojalla lainsäätäjälle kohdistettu velvollisuus taata ylei-
nen järjestys ja turvallisuus,*

*oletteko valmis antamaan ministeriöllenne toimeksiannon urheilutapahtumien porttikiel-
tojärjestelmän käyttöönottoon tähtäävään lainsäädäntövalmisteluun ryhtymisestä vielä tä-
män vaalikauden aikana ja*

*kuinka pitkään arvioitte uuden lainsäädäntötyön valmistelun kestävän ministeriössä en-
nen kuin esitys on valmis tuotavaksi eduskunnan käsittelyyn?*

Kirjallinen kysymys KK 673/2022 vp

Helsingissä 13.1.2023

Pauli Kiuru kok
Mari-Leena Talvitie kok
Sinuhe Wallinheimo kok
Peter Östman kd
Ben Zyskowicz kok
Atte Kaleva kok
Janne Sankelo kok
Timo Heinonen kok
Pihla Keto-Huovinen kok
Sofia Vikman kok
Ruut Sjöblom kok
Sari Essayah kd
Ritva Elomaa ps
Leena Meri ps
Joakim Strand r
Heikki Autto kok
Paula Risikko kok
Arto Satonen kok
Terhi Koulumies kok
Anne-Mari Virolainen kok
Matias Marttinen kok
Ville Valkonen kok
Heikki Vestman kok
Jukka Kopra kok
Saara-Sofia Sirén kok
Sari Multala kok
Arto Pirttilahti kesk
Ari Torniainen kesk
Matti Semi vas
Aki Lindén sd
Riikka Slunga-Poutsalo ps
Marko Asell sd
Mats Löfström r
Pirkka-Pekka Petelius vihr
Hilkka Kemppi kesk
Veijo Niemi ps
Ville Kaunisto kok
Marko Kilpi kok
Kari Tolvanen kok
Mia Laiho kok
Päivi Räsänen kd
Mikko Ollikainen r
Merja Kyllönen vas